

LA LLACUNA

ESGLÉSIA SANT PERE DE VILADEMÀGER

Localització: Paratge del Castell (La Llacuna)

Datació: Documentat el castell des de l'any 987 i l'església s'esmenta des de l'any 1160.

Estil arquitectònic: Primera església romànica (segles XI – XII); Segona església gòtica (segle XIV)

Catalogació: BCIN



HISTÒRIA DEL CONJUNT

Les primeres referències daten de l'any 987; un tal Màger abans d'aquest any hi va fer construir en el cim de l'indret un castell en el límit de la marca Hispànica. L'any 989 el comte de Barcelona, Ramon Borrell, va fer donació del castell a Sendret de Cervelló, i passà a la família Cervelló que el tingueren en propietat fins al segle XIX.

Entre 1053 i 1071 un tan Oliver prestà jurament al comte Berenguer I per la castlania del *castrum quod dicunt vila de Mager, videlicet, ipsas turres et ipsos murso et ipsa omnia edificia qui ibi modo sunt et antea erunt*. L'església es documenta a partir de l'any 1059 quan es reconeix la propietat a

un tal Selva de la parròquia de Màger, procedent del Monestir de Sant Llorenç del Munt i s'esmenten les despeses per tal de cobrir la reconstrucció de l'església; això fa pensar que la primera capella seria del segle X, de la data de construcció del castell. És citada també en el 1160¹.

Fins al segle XIV fou la parròquia del lloc; a partir d'aquest segle va compartir aquestes funcions amb la de La Llacuna. Les visites pastorals ens proporcionen notícies de modificacions i ampliacions en els anys 1396, 1404, 1583 (nau lateral del Sant Crist), 1609 i 1682². L'any 1577 va ser beneïda una capella situada dins de la parròquia de Sant Pere de Vilademàger³⁴.

¹ Any 1100. Selva (de la parròquia de Màger. En algunes fonts referenciat com a sacerdot) se retirà del món oferint-se per monjo al Abat Odger de St. Llorenç del Munt ab sos bens totals i la església de Sta. Maria de la Llacuna que a ell i al Monestir ha costat prop de 500 sous per reedificar-la. Tenia dita església pel Monestir ab sos delmes, primícies i ofertes. Los serrahins casi lo mataren, robaren moltes cartes (escriptures) i altres coses, reduint la terra a erm. Arx. Cor. Ar. Spec. St. Llorenç del Munt, f 2XXIX, n. 1

² Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Artístic i Arquitectònic. Dins : <https://extranet.cultura.gencat.cat/EGIPCI> [Consultada 29-07-14]

³ Any 1577, novembre 8. Llicència del Vicari general a Pere Santacana vicari de St. Pere de Vilademàger per benehir la capella de s. Antoni situada dins la parròquia de Vilademàger, terme de la Llacuna. Arx. Episc. Reg. Gratiarum 1575

⁴ f. 160

LA LLACUNA

ESGLÉSIA SANT PERE DE VILADEMÀGER

En el segle XVII es traslladà el rector a La Llacuna.

Primera i última visita pastoral documentada

Dijous 26 de març de 1310, el bisbe Ponç de Gualba delegà al canonge Mn. Ramon d'Amigdalo i al notari Mn. Ramon Dachs per a que visitessin la parròquia de Sant Pere de Màger⁵.

Dissabte 4 d'agost de 1313, Hug de Cardona, vicari general del bisbe Ponç de Gualba (en exili a Mallorca) visità la vila de Màger⁶.

Beneficis

Segons l'arxiver Campillo (Sp. III), hi havia en l'esmentada parròquia els següents beneficis:

1414, Benefici de la Mare de Déu, fundat per la muller d'en Salada⁷ (citat a la visita de 1414)

1414. Benefici Sant Salvador, fundat per Pere Cornell⁸ (idem)

1583, Benefici del Sant Crist, fundat per Joan Marimon, pagès⁹.

1596, Benefici de sant Pere, fundat per Pere Martí, l'any 1596¹⁰.

1611, Benefici dels sants apòstols Felip, Pau i Joan Evangelista, fundat en el testament de Pau Felip, prevere, l'any 1611¹¹.

Rectorologi

Anys de nomenament	Rectors
1251 – 1277	Ramon de Estadella
1305 – 1315	Guillem Segura
1315 – 1342	Bernat Sort
1342 – 1358	Berenguer Marganell
1358 – 1364	Arnau Segura
1364 – 1383	Jaume Vidal
1383 – 1384	Astruch Grayà
1384 – 1402	Pere de Cardona
1402 – 1425	Berenguer Oller
1466	Francesc Orpí
1479	Pere Ribas
1479 – 1509	Pere Quintana
1509 – 1539	Antoni Quintana (vell)
1539 – 1577	Antoni Quintana (jove)
1578 – 1593	Antoni Ripoll
1593 – 1632	Jaume Vivó
1632	Jaume Perera
1715 – 1744	Josep Vila i Bayer
1744 – 1747	Domènec Vila i Bayer

⁵ ADB, V. P. 1-2, fol. 127v- 128; M- N 36.

⁶ ADB, V. P. 2, fol. 8v; M- N 43.

⁷ ADB, Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795, vol. IV, p. 762

⁸ ADB, Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795, vol. IV, p. 764

⁹ ADB, Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795, vol. IV, p. 765

¹⁰ ADB, Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795, vol. IV, p. 766

¹¹ ADB, Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795, vol. IV, p. 769

LA LLACUNA

ESGLÉSIA SANT PERE DE VILADEMÀGER

1747 – 1794	Pere Joan Fuster
1794 – 1800	Manuel Amat
1800 – 1805	Caietà Llobet
1805 – 1815	Fèlix Reull
1815 – 1824	Jaume Abril
1824 – 1828	Pau Torrent
1828 – 1865	Joan Perich
1865 – 1869	Joan Llobet
1869 – 1877	Jaume Solernou
1877 – ?	Joan Riba
[...]	
1981 – 2012	Joan Mata Munné
2012 – 2020	Ramon Maria Bosch Vendrell
2020 -	Carles Muñiz Pérez

EXTERIOR DE L'ESGLÉSIA

Del castell en queda en peu actualment un portal d'entrada, part de la torre mestra, que protegia la part més accessible i restes del recinte, tot entorn de l'antiga parròquia de Sant Pere de Màger.

Es tracta d'un conjunt defensiu construït entre els segles X-XI, amb algunes modificacions posteriors, amb característiques constructives de l'època medieval. El seu estat de conservació és molt dolent. Resten part dels murs dels habitacles del castell, així com de les muralles que tancaven les parts més vulnerables del conjunt, que en el sector nord és reforçat per unes petites torres de planta semicircular. En la part est es poden apreciar restes de la muralla, el portal d'entrada i el camí d'accés al castell. Els murs són de carreus amb morter, que

en alguns sectors no estan desbastats ni tallats.

El portal, a l'entrada de les muralles del castell, és tipològicament un portal de mig punt adovellat recolzat en un contrafort.

Ubicada a la part est del conjunt, dins del recinte murat del castell, hi ha l'església. Es poden apreciar elements de l'església romànica com la paret de ponent, però el portal de la façana nord és de finals d'aquesta etapa. La major part de la construcció data del gòtic, segles XIV-XV amb algunes ampliacions corresponents als segles XVI-XVII. És d'una nau amb una porta de doble arquivolta al nord.

A ponent conserva una finestra en forma de creu, un campanar de cadireta de dos ulls pertanyent al segle XVII, i un ull de bou a la part aixecada. També conserva una pica baptismal de notable interès i de regust romànic.

L'absis és poligonal (pentagonal), característic del gòtic català, amb voltes de creueria, nervis, i una clau amb l'Agnus Dei. Les capelles laterals són quadrangulars, a més de la portalada actualment conservada i la coberta que fou completament renovada. Els murs són carreus de pedra tallada i morter. La coberta ha estat restaurada a base de lloses de pedra.

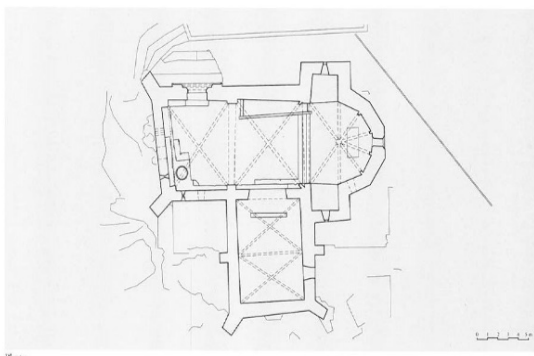
L'any 1734 es construí a la Llacuna una nova església i se n'erigí en parròquia, que se segregà del terme de Sant Pere de Màger, dins la qual s'inclouïa anteriorment. Amb l'abandonament de la rectoria es va

LA LLACUNA

ESGLÉSIA SANT PERE DE VILADEMÀGER

iniciar el progressiu deteriorament del conjunt. Després d'algunes reparacions (entre elles les que va du a terme el rector l'any 1956) l'any 1981 la Diputació de Barcelona en reprengué la restauració i durant els treballs s'hi van descobrir fragments de pintures murals de principis del segle XIV.

Els murs són carreus de pedra tallada i



morter. La documentació no recull dades exactes i no recull de manera clara la intervenció.

L'any 1382 en els documents de la visita pastoral d'aquell any només s'esmenta l'altar major dedicat a sant Pere i un altre consagrat a la Mare de Déu, en canvi en una de l'any 1404 s'esmenten dos nous altars dedicats a sant Salvador i sant Miquel. Al segle XVII es va construir una nova coberta sobre aixecada respecte de la gòtica, conservant per sota de la nova teulada les originals cornises de pedra, les quals formen dobles vessants a cada tram de la nau¹². És probable que en aquest moment es fes també el cor, que es va situar a ponent, i la transformació del

campanar de cadireta en un cos quadrangular. Al mur de migdia s'adossa un cos de planta rectangular que correspon a l'antiga capella del sant Crist que ja estava construïda el 1583. Està cobert amb volta de creueria de dos trams, els nervis del qual són de terracota. Els del cantó sud arrenquen de dos caps esculpits i, els centrals, de dues menses amb volutes.

L'any 1734 s'aixecà a la Llacuna una nova església que s'erigí en parròquia i es segregà del terme de sant Pere de Màger que havia vist augmentar la seva població. L'any 1883 hi ha documentat l'ampliació del presbiteri i la col·locació d'un cancell.

INTERIOR DE L'ESGLÉSIA

Durant la Guerra Civil es va incendiar l'interior de l'església, cremant-se tots els retaules i les imatges que s'hi veneraven, entre elles, una talla de Crist coneguda com la Majestat de Vilademàger. La casa rectoral va quedar abandonada i s'inicià un procés de ruïna.

L'església no es va recuperar dels estralls de la guerra fins a l'últim quart del segle XX quan s'iniciaren les obres de restauració. Es va enderrocar la sagristia del costat sud-est de l'església, que estava adossada a la petita capella de la capçalera. La capella es va conservar i es va cobrir amb teula àrab. Es van desmuntar i refer les cobertes amb lloses de pedra d'Alcover i la de la nau central

¹² Generalitat de Catalunya. Departament de cultura. Direcció del Patrimoni Artístic i Arquitectònic. Dins: <http://extranet.cultura.gencat.cat/EGIPCI>.

LA LLACUNA

ESGLÉSIA SANT PERE DE VILADEMÀGER

va recuperar el nivell que havia tingut abans de les reformes del segle XVII. Es va repassar el parament de la façana oest i l'espadaña es va cobrir amb teulada a dos vessants.

A l'interior de l'església es va derruir el cor, situat als peus de la nau, però es va conservar el banc adossat a les parets i la plataforma de la pica baptismal. Es va destapiar també la finestra rectangular de l'absis¹³.

Pica Baptismal

Es troba als peus de la nau i és policromada, recolzada en una plataforma. Té una forma singular, ja que la part superior és troncocònica i la inferior quadrangular.

Les dues parts es troben separades mitjançant una franja intermèdia que segueix tot el perímetre de la peça. La franja es repeteix a la base però en forma quadrangular. Les mides de la pica baptismal són 110 cm de diàmetre exterior, 87 cm de diàmetre interior i 85 cm d'altura. Conserva part de la policromia original a base de vermell ennegrit.



Tot i que és difícil de copsar, per sota de la franja central s'entreveuen quatre escuts, totalment llisos, que semblen sostenir la part superior de la pila, en cadascuna de les cares. De dos dels angles surt un gran escut i dels altres dos, tres llances. Alguns angles aixamfranats de la base quadrangular mostren un gran escut escapçat per la part baixa i, els altres, unes flors lanceolades (una creu amb els braços acabats en punta de llança) identificatives d'algun llinatge relacionat amb l'església. A les arestes que hi ha sobre la franja que toca a terra s'hi entreveuen quatre pinyes.

Aquestes piles baptismals són úniques de les comarques penedesenques i de les de l'Anoia, tant per les seves característiques com per la seva simbologia¹⁴.

Aquesta peça va ser restaurada entre 1989 i 1990 pel Departament de Restauració i Conservació de l'Escola d'Arts i Oficis de la Diputació de Barcelona. Segons alguns especialistes podria haver estat esculpida en els segles XIII – XIV, però ni la forma ni la decoració són típiques de l'Edat Mitjana. És una peça molt local i particular.

¹³ Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona: fons documental. Arxiu Camill Pallàs.

¹⁴ Serra Santmiquel, Joan; Dues piles baptismals molt particulars, *Taüll*, 21, agost-setembre, 2007, p.19

LA LLACUNA

ESGLÉSIA SANT PERE DE VILADEMÀGER

BIBLIOGRAFIA

Llibres i revistes

- Campillo, *Speculum Titulorum Ecclesiastorum*, 1795
- *Enciclopèdia del Romànic a Catalunya*/ direcció: José María Pérez González. Aguilar del Campo (Palencia): Fundación Santa Maria la Real, Centro de Estudios del Románico, 2014.
- Martí i Bonet, Josep M^a, *Speculum Novum Titulorum Ecclesiae Barchinonensis*. v. III. Bisbat de Sant Feliu de Llobregat.
- Mas, J. *Notes, Notes històriques del Bisbat de Barcelona* (Barcelona, 1906-1921). 3 volums.
- Serra Santmiquel, Joan, *Dues piles baptismals romàniques molt particulars*. Taüll, 23, agost – setembre de 2007.
- Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona: fons documental. Arxiu Camil Pallàs.

Recursos electrònics

- Generalitat de Catalunya. Direcció General del Patrimoni Artístic i Arquitectònic.
<https://extranet.cultura.gencat.cat/eGI/PCI>